ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 19ης Σεπτεμβρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-364/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Corte suprema di cassazione προς το Δικαστήριο, δυνάμει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Antonio Marinari

και

Lloyd's Bank plc,

και

Zubaidi Trading Company,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978, σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), και με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982, σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn και P. Jann, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη, J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, H. Ragnemalm και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο Antonio Marinari, αιτών στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενος από τους Francesco Vassalli, Antonio Piras και Maurizio Bonistalli, δικηγόρους Πίζας, τον Francesco Olivieri, δικηγόρο Φλωρεντίας, και τον Laurent Mosar, δικηγόρο Λουξεμβούργου,

— η Lloyd's Bank plc, καθής στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενη από τους Cosimo Rucellai και Enrico Adriano Raffaelli, δικηγόρους Μιλάνου,

— η Zubaidi Trading Company, παρεμβαίνουσα στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή Sergio Spadari, δικηγόρο Ρώμης,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή Christof Böhmer, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. Lucinda Hudson του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον T. A. G. Beazley, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Pieter Van Nuffel, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενο από τον Alberto Dal Ferro, δικηγόρο Vicenza,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του αιτούντος της κύριας δίκης, της καθής της κύριας δίκης, της παρεμβαίνουσας και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1994 και, κατόπιν της διατάξεως της 25ης Ιανουαρίου 1995 περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα M. Darmon που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1994 και τον γενικό εισαγγελέα P. Léger που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 21ης Ιανουαρίου 1993, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Ιουλίου 1993, το Corte suprema di cassazione υπέβαλε, δυνάμει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978, σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ

1982, L 388, σ. 24), και με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982, σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1) (στο εξής: Σύμβαση), ένα προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της συμβάσεως αυτής.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ του A. Marinari, κατοίκου Ιταλίας, και της Lloyd's Bank, της οποίας η έδρα βρίσκεται στο Λονδίνο.

3 Τον Απρίλιο 1987 ο A. Marinari κατέθεσε προς φύλαξη στο υποκατάστημα της Lloyd's Bank του Μάντσεστερ μια δέσμη αξιογράφων εις διαταγήν («promissory notes»), αξίας 752 500 000 δολαρίων ΗΠΑ (US$), τα οποία είχαν εκδοθεί από την Επαρχία Negros Oriental της Δημοκρατίας των Φιλιππίνων υπέρ της Zubaidi Trading Company της Βηρυτού. Οι υπάλληλοι της τράπεζας, αφού παραβίασαν τον φάκελο, αρνήθηκαν να επιστρέψουν τα promissory notes στον δικαιούχο και ειδοποίησαν την αστυνομία για την ύπαρξη των αξιογράφων αυτών, τα οποία ήσαν, κατ' αυτούς, ύποπτης προελεύσεως, πράγμα που οδήγησε στη σύλληψη του Marinari και στη συντηρητική κατάσχεση των promissory notes.

4 Ο Marinari, αφού η αγγλική δικαιοσύνη τον απάλλαξε από κάθε κατηγορία, ενήγαγε τη Lloyd's Bank ενώπιον του Tribunale di Pisa και ζήτησε από το δικαστήριο αυτό να υποχρεώσει την ενάγουσα να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστη από τη συμπεριφορά των υπαλλήλων της. Από τη δικογραφία του εθνικού δικαστηρίου προκύπτει ότι το αίτημα της αγωγής του Marinari είναι, πρώτον, η επιδίκαση ποσού ίσου προς την αξία των αξιογράφων εις διαταγήν και, δεύτερον, η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω της κρατήσεώς του, της καταγγελίας διαφόρων συμβάσεων και της προσβολής της καλής του φήμης. Αφού η Lloyd's Bank πρότεινε ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του ιταλικού δικαστηρίου, για τον λόγο ότι η ζημία, η οποία θεμελιώνει την κατά τόπο αρμοδιότητα, είχε επέλθει στην Αγγλία, ο Marinari, υποστηριζόμενος από την εταιρία Zubaidi, ζήτησε από το Corte suprema di cassazione να αποφανθεί επί του προκριματικού αυτού ζητήματος της διεθνούς δικαιοδοσίας.

5 Το Corte suprema di cassazione διατυπώνει το ερώτημα αν τα ιταλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

6 Το εθνικό δικαστήριο υπογραμμίζει συγκεκριμένα ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 21/76, Bier (Συλλογή τόμος 1976, σ. 613), αποφάνθηκε ότι ο όρος «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» έχει την έννοια ότι καλύπτει τόσο τον τόπο όπου επήλθε η ζημία όσο και τον τόπο όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός και ότι ο Marinari υποστηρίζει ότι ο όρος «επελθούσα ζημία» καλύπτει όχι μόνο το φυσικό αποτέλεσμα, αλλά και την υπό νομική έννοια ζημία, όπως είναι η μείωση της περιουσίας ενός προσώπου.

7 Το εθνικό δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990 στην υπόθεση C-220/88, Dumez France και Tracoba (Συλλογή 1990, σ. I-49), αποφάνθηκε ότι δεν επιτρέπεται να λαμβάνονται υπόψη, προκειμένου να θεμελιωθεί διεθνής δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, οι έμμεσες περιουσιακές ζημίες. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ίδια λύση πρέπει να δοθεί και στην περίπτωση κατά την οποία τα ζημιογόνα αποτελέσματα που ο ενάγων ισχυρίζεται ότι επήλθαν είναι άμεσα και όχι έμμεσα.

8 Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Κατά την εφαρμογή του κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχεται στο άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, όπως έχει ερμηνευθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 21/76, νοείται ως "τόπος όπου επήλθε η ζημία" μόνον ο τόπος όπου προκλήθηκε υλική ζημία σε πρόσωπα ή πράγματα ή και ο τόπος όπου επήλθε η περιουσιακή ζημία του ενάγοντος;»

9 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει καταρχάς να υπομνησθεί ότι, κατά παρέκκλιση από τη γενική αρχή που διακηρύσσεται στο

άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως, δηλαδή από τη γενική αρχή ότι διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του συμβαλλομένου κράτους όπου κατοικεί ο εναγόμενος, το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως ορίζει τα εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος:

(...)

3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός,

(...)».

10 Όπως επανειλημμένα έχει δεχθεί το Δικαστήριο (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Bier, σκέψη 11, την προαναφερθείσα απόφαση Dumez France και Tracoba, σκέψη 17, και την απόφαση της 7ης Μαρτίου 1995 στην υπόθεση C-68/93, Shevill κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-415, σκέψη 19), αυτός ο κανόνας περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, η επιλογή της οποίας επαφίεται στον ενάγοντα, στηρίζεται στην ύπαρξη ιδιαιτέρως στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και άλλων δικαστηρίων, εκτός των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του εναγομένου, συνδέσμου ο οποίος δικαιολογεί την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια αυτά για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργανώσεως της δίκης.

11 Με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Bier (σκέψεις 24 και 25) και Shevill κ.λπ. (σκέψη 20), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι στην περίπτωση κατά την οποία ο τόπος όπου συνέβη το γεγονός που μπορεί να θεμελιώσει ευθύνη εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας δεν συμπίπτει με τον τόπο επελεύσεως της ζημίας,

η φράση του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» έχει την έννοια ότι καλύπτει τόσο τον τόπο όπου επήλθε η ζημία όσο και τον τόπο όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός, με αποτέλεσμα να μπορεί ο εναγόμενος να εναχθεί, κατ' επιλογή του ενάγοντος, ενώπιον του δικαστηρίου είτε του ενός είτε του άλλου τόπου.

12 Με τις δύο ανωτέρω αποφάσεις το Δικαστήριο έκρινε δηλαδή ότι ο τόπος όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός μπορεί να αποτελεί εξίσου σημαντικό από άποψη διεθνούς δικαιοδοσίας συνδετικό στοιχείο όπως και ο τόπος επελεύσεως της ζημίας. Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι η επιλογή μόνο του τόπου όπου συνέβη το γεγονός που αποτελεί την αιτία της ζημίας θα είχε ως αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις, την πρόκληση συγχύσεως όσον αφορά τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπουν τα άρθρα 2 και 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, οπότε η τελευταία αυτή διάταξη θα έχανε εν μέρει την πρακτική αποτελεσματικότητά της.

13 Η δυνατότητα επιλογής που έχει επομένως ο ενάγων δεν μπορεί πάντως να επεκταθεί πέραν των ιδιαίτερων περιστάσεων που τη δικαιολογούν, ειδάλλως θα υπήρχε ο κίνδυνος να καταστεί άνευ περιεχομένου η γενική αρχή περί διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους εντός του εδάφους όπου κατοικεί ο εναγόμενος, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως, και θα αναγνωριζόταν τελικά διεθνής δικαιοδοσία στα δικαστήρια του τόπου κατοικίας του ενάγοντος σε μη ρητά προβλεπόμενες περιπτώσεις, μολονότι η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών δεν αντιμετωπίζεται ευμενώς από τη Σύμβαση, αφού στο άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, απαγορεύεται η εφαρμογή διατάξεων των εθνικών δικαίων που προβλέπουν τέτοιες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι εναγομένων κατοικούντων εντός του εδάφους συμβαλλομένου κράτους.

14 Μολονότι επομένως γίνεται δεκτό ότι η έννοια «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, μπορεί να καλύπτει τόσο τον τόπο όπου επήλθε η ζημία όσο και τον τόπο όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός, η έννοια αυτή δεν μπορεί εντούτοις να ερμηνευθεί τόσο ευρέως, ώστε να καλύπτει κάθε τόπο στον οποίο θα μπορούσαν να γίνουν αισθητές οι επιζήμιες συνέπειες ενός γεγονότος που έχει ήδη προκαλέσει ζημία, η οποία έχει πράγματι επέλθει σε άλλον τόπο.

15 Κατά συνέπεια, η έννοια αυτή δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως καλύπτουσα τον τόπο στον οποίο ο ζημιωθείς ισχυρίζεται, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, ότι υπέστη περιουσιακή ζημία που αποτελεί τη συνέπεια της αρχικώς επελθούσας ζημίας που υπέστη εντός άλλου συμβαλλομένου κράτους.

16 Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει πάντως ότι κατά την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως το Δικαστήριο θα πρέπει να λάβει υπόψη το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο περί εξωσυμβατικής αστικής ευθύνης. Για παράδειγμα, εφόσον, σύμφωνα με το δίκαιο αυτό, η συγκεκριμένη προσβολή αγαθών ή δικαιωμάτων αποτελεί προϋπόθεση της ευθύνης (όπως προβλέπει, μεταξύ άλλων, το άρθρο 823, παράγραφος 1, του Bürgerliches Gesetzbuch, του γερμανικού Αστικού Κώδικα), ο «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» καλύπτει τόσο τον τόπο στον οποίο συνέβη η προσβολή αυτή όσο και τον τόπο όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός. Αντίστροφα, εφόσον το εθνικό δίκαιο δεν εξαρτά την επανόρθωση της συγκεκριμένης προσβολής του αγαθού ή του δικαιώματος (όπως συμβαίνει, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 1382 του γαλλικού Αστικού Κώδικα και το άρθρο 2043 του ιταλικού Αστικού Κώδικα), ο ζημιωθείς έχει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ του τόπου όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός και του τόπου επελεύσεως της περιουσιακής ζημίας του.

17 Κατά την ίδια κυβέρνηση, η ερμηνεία αυτή δεν οδηγεί σε αύξηση του αριθμού των αρμόδιων δικαστηρίων ούτε έχει κατά σύστημα ως αποτέλεσμα να ταυτίζεται το δικαστήριο του τόπου της περιουσιακής ζημίας με το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ενάγοντος. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή δεν επιτρέπει στον ζημιωθέντα να προσδιορίσει, μετακινώντας την περιουσία του, το αρμόδιο δικαστήριο, αφού λαμβάνεται υπόψη ο τόπος στον οποίο βρίσκεται η περιουσία κατά τον χρόνο γενέσεως της υποχρεώσεως αποκαταστάσεως της ζημίας. Τέλος, η ερμηνεία αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι δεν δίδει το προβάδισμα σε ορισμένα εθνικά δίκαια έναντι άλλων.

18 Πρέπει πάντως να τονιστεί ότι πρόθεση των συντακτών της Συμβάσεως δεν ήταν να εξαρτήσουν τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας από τις εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις της εξωσυμβατικής αστικής ευθύνης. Πράγματι, οι προϋποθέσεις αυτές δεν επηρεάζουν κατ' ανάγκη τις λύσεις

στις οποίες έχουν καταλήξει τα κράτη μέλη σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία ή την κατά τόπο αρμοδιότητα των δικαστηρίων τους, αφού η αρμοδιότητα αυτή στηρίζεται σε άλλα στοιχεία.

19 Κατά συνέπεια, η πρόταση της Γερμανικής Κυβερνήσεως να ερμηνεύεται το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως ανάλογα με την εφαρμοστέα ρύθμιση περί εξωσυμβατικής αστικής ευθύνης στερείται ερείσματος. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή είναι ασυμβίβαστη με τον σκοπό της Συμβάσεως, που συνίσταται στην καθιέρωση κανόνων βάσει των οποίων να είναι βέβαιο και προβλέψιμο σε ποιο δικαστήριο απονέμεται διεθνής δικαιοδοσία (βλ. απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1985 στην υπόθεση 241/83, Rösler, Συλλογή 1985, σ. 99, σκέψη 23, και απόφαση της 17ης Ιουνίου 1992 στην υπόθεση C-26/91, Handte, Συλλογή 1992, σ. I-3967, σκέψη 19). Αν γινόταν δεκτή η ανωτέρω ερμηνεία, ο προσδιορισμός του αρμόδιου δικαστηρίου θα εξηρτάτο από αβέβαια στοιχεία, όπως είναι ο τόπος στον οποίο επήλθαν οι διαδοχικές περιουσιακές ζημίες του ζημιωθέντος ή το εφαρμοστέο σύστημα περί αστικής ευθύνης.

20 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα ότι ο τόπος στον οποίο βρίσκεται η περιουσία προσδιορίζεται βάσει του χρόνου γενέσεως της υποχρεώσεως αποκαταστάσεως της ζημίας, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η προτεινόμενη ερμηνεία θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας σε δικαστήριο που δεν έχει κανένα σύνδεσμο με τα στοιχεία της διαφοράς, μολονότι ο σύνδεσμος αυτός θεμελιώνει την ειδική δωσιδικία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως. Συγκεκριμένα, είναι δυνατόν οι δαπάνες και το διαφυγόν κέρδος που οφείλονται στο αρχικό ζημιογόνο γεγονός να διαπιστωθούν σε άλλο τόπο, οπότε το δικαστήριο αυτό δεν θα προσφερόταν καθόλου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων.

21 Κατά συνέπεια, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο όρος «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός», ο οποίος χρησιμοποιείται

στο άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει τον τόπο στον οποίο ο ζημιωθείς ισχυρίζεται ότι υπέστη περιουσιακή ζημία που αποτελεί τη συνέπεια της αρχικώς επελθούσας ζημίας που υπέστη εντός άλλου συμβαλλομένου κράτους.

Επί των δικαστικών εξόδων

22 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 21ης Ιανουαρίου 1993 το ιταλικό Corte suprema di cassazione, αποφαίνεται:

Ο όρος «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός», ο οποίος χρησιμοποιείται στο άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει τον τόπο στον οποίο ο ζημιωθείς ισχυρί-

ζεται ότι υπέστη περιουσιακή ζημία που αποτελεί τη συνέπεια της αρχικώς επελθούσας ζημίας που υπέστη εντός άλλου συμβαλλομένου κράτους.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Jann

Mancini Κακούρης Moitinho de Almeida Puissochet

Hirsch Ragnemalm Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Σεπτεμβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias